

Το ιδεώδες της έμφυλης φυλετικής ανθρωπολογίας με όρους διεθνούς Ολυμπιάδας

Ο όρος «ίντερσεξ» αναφέρεται σε άτομα που γεννιούνται με χαρακτηριστικά φύλου (γεννητικά όργανα, χρωμοσώματα, ορμόνες) που δεν εμπίπτουν στις παραδοσιακές κατηγορίες «αρσενικό» ή «θηλυκό». Ωστόσο, ένας τέτοιος ορισμός αποκτά επιστημονική οντότητα από τις αρχές του 19ου αιώνα μέχρι σήμερα, φτάνοντας στο σημείο το φύλο να γίνεται η βιολογική ταυτότητα πρόσβασης στο ολυμπιακό ιδεώδες και, εν τέλει, σε μια υποτιθέμενη οικουμενικότητα που, υποτίθεται θεωρητικά, διακρίνεται με όρους ατομικής έμφυλης αξιοκρατίας, αναπαράγοντας στην πραγματικότητα μια άλλη μορφή φυλετικής καθαρότητας μετά την κατάργηση της μαύρης δουλείας (1865).

Συγκεκριμένα, τη δεκαετία του 1830, ο Γάλλος ανατόμος Ιζιντόρ Ζοφρουά Σεν Ιιέρ (Isidore Geoffroy Saint-Hilaire, 1805-1861), ο οποίος ήταν σημαντική φιγούρα στη βιολογία του 19ου αιώνα, χρησιμοποίησε τον όρο «τερατωδία» για να αναφερθεί σε καταστάσεις όπου τα άτομα παρουσίαζαν χαρακτηριστικά και των δύο φύλων (αρσενικά και θηλυκά). Ο ίδιος επικεντρώθηκε στην κατηγοριοποίηση του φύλου ως «άρρεν-θήλυ», τονίζοντας την κανονικότητα αυτού του φύλου, καθώς, αφενός, συναντάται στην πλειοψηφία του πληθυσμού και, αφετέρου, είναι το μόνο φύλο που μπορεί να οδηγήσει στην αναπαραγωγή του είδους. Έτσι, ο Σεν Ιιέρ εστίασε στην ταξινόμηση του φύλου σύμφωνα με τη δυαδική κατανομή «άρρεν-θήλυ». Και είναι ακριβώς με αυτή τη διατύπωση που, τη δεκαετία του 1870, ο Ερνστ Χάινριχ Φίλιπ Άουγκουστ Χέκελ (Ernst Heinrich Philipp August Haeckel, 1834-1919), Γερμανός συγκριτικός ανατόμος και προτεστάντης, με το δημοφιλές βιβλίο του, *Natürliche Schöpfungsgeschichte* (Φυσική Ιστορία της Δημιουργίας, 1868), για την ανθρώπινη καταγωγή, το φύλο και τις φυλετικές θεωρίες που το συνοδεύουν, αποτέλεσε το επίκεντρο της εν λόγω θεωρίας, που δεν ήταν άλλη από τη φυλετική κάθαρση από τον ανδρόγυνο-γύνανδρο βίο, καθώς και μια θεωρία ατομικής αξιοκρατίας που απο-ιστοριοποιούσε τις όποιες ταξικές, έμφυλες, φυλετικές και μισαναπηρικές διακρίσεις. Εξάλλου, ο ίδιος ταυτίζει το φύλο με τη φυλή, καταλήγοντας ότι οι κατώτερες φυλές-φύλο-τάξη υποτάχθηκαν λόγω του "ερμαφρόδιτου" βίου τους, εν ολίγοις, του εκθηλυσμού. Η φυλετική κάθαρση, έτσι, σήμαινε, μετά την κατάργηση της μαύρης δουλείας, μια έμφυλη-φυλετική λευκότητα με όρους "υγιεινής" του πιο "fit" σε επίπεδο σωμάτων, αλλά και με όρους ανακάλυψης των χρωμοσωμάτων, των ορμονών και των ψυχισμών, σε ό,τι μπορούσε, δηλαδή, να επηρεάσει και, εν τέλει, να «βελτιώσει» την ανθρώπινη φύση με την επίκληση της επιστημονικής φυλετικής εξέλιξης.

Την ίδια περίοδο ο όρος μεταφράζεται αποκλειστικά με τον επιθετικό προσδιορισμό «φυλετικές» (και όχι «έμφυλες») τόσο στις κοινωνικές επιστήμες όσο και στη βιολογία. Στη βιολογία, ο όρος ακόμη παραμένει στις μέρες μας ως μετάφραση, κάτι που μας δίνει ωστόσο ένα πολύτιμο εργαλείο κατανόησης για το πώς, με όρους εξέλιξης, το φύλο ταυτίστηκε με τη φυλή. Και αυτό ακριβώς φέρνει η ευγονική του φύλου τη δεκαετία του 1880: ένα αφήγημα όπου η ανθρώπινη φύση καλείτο να «εξελιχθεί» σε κοινωνικά λειτουργική, με επίκεντρο τα κατώτερα στρώματα και φυλές που εύκολα εγκαταλείπονταν στον εκθλησμό. Εξάλλου, θα είναι το 1911, όταν ο Αμερικανός ευγονιστής Τσαρλς Ντάβενपोर्ट (Charles Davenport, 1866-1944), καθηγητής ζωολογίας στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ, δημοσίευσε το έργο του *Heredity in Relation to Eugenics*. Σε αυτό το έργο ασχολήθηκε με το θέμα των «ερμαφρόδιτων καταστάσεων», τις οποίες απεικόνισε γενετικά με γραφήματα που ονομάζονται γενεαλογικά δέντρα, ενώ το συνοδευτικό σχόλιό του χαρακτηρίζει τις διαφυλικές καταστάσεις ως ελαττωματικές και μη φυσιολογικές, τις οποίες παρουσίασε με μαύρο χρώμα. Έτσι, το φύλο γινόταν ο μετρονόμος μιας ηθικής ευγονικής-λευκότητας, με όρους ευφύιας και, εν τέλει, με όρους μιας υποτιθέμενης αξιοκρατίας, όπου οι πιο "fit" καταφέρνουν να κυριαρχούν σε αντιπαράθεση με αυτούς των «κατώτερων» στρωμάτων και φυλών που παραμένουν σε συνθήκες κατώτερης εξέλιξης ανδρογυνισμού-γυνανδρισμού. Από την άλλη, λόγω αυτής της ανάγκης φυλετικής καθαρότητας, ο όρος «ίντερσεξ» επινοήθηκε το 1915 από τον ζωολόγο Richard Goldschmidt για να περιγράψει σκώρους με άτυπα χαρακτηριστικά φύλου και, εν τέλει, τη ζωώδη ίντερσεξ ζωή, με όρους μιας υποτιθέμενης βιολογικής οικουμενικότητας. Και ακριβώς μέσα από αυτό το πλαίσιο καθαρότητας της ανθρώπινης οικουμενικότητας με στόχο την αναπαραγωγή μιας ατομικής αξιοκρατίας, τοποθετείται ο Αβέρι Μπρούντατζ (Avery Brundage), σημαντική προσωπικότητα στον κόσμο του αθλητισμού και πρόεδρος της Ολυμπιακής Επιτροπής των ΗΠΑ πριν αναλάβει τη ηγεσία της International Olympic Committee (IOC) (1952-1972), ο οποίος μετά την εμφάνιση δύο ίντερσεξ αθλητριών την δεκαετία του 1930 -και ενώ οι ίδιες δεν θα συμμετείχαν στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1936- «ζήτησε εξέταση για τις έμφυλες (και άρα φυλετικές) αμφισημίες σε όλες τις γυναίκες αθλήτριες. Έτσι, γεννήθηκε το τεστ φύλου». Αυτό το σημείο πρέπει ιδιαίτερα να τονιστεί, δηλαδή ότι τα τεστ δομούνται πάνω στα θηλυκά σώματα, την ίδια περίοδο που αντίστοιχα τεστ έρχονταν να διασφαλίσουν την έμφυλη-φυλετική καθαρότητα στην προσωπικότητα, στη (συναισθηματική) ευφύια, στην ψυχική εξέλιξη και στη μνήμη. Επιπλέον, ο Μπρούντατζ υποστήριξε τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων του 1936 στο Βερολίνο, όπου ο Χίτλερ προωθούσε την ιδέα της «Αρίας φυλής» και του ναζιστικού καθεστώτος στον διεθνή στίβο, παράλληλα με ένα αφήγημα περί ατομικής (φυλετικής-έμφυλης) αξιοκρατίας. Είναι ακριβώς αυτό το αφήγημα μιας υποτιθέμενης αξιοκρατίας που καλείται εξελικτικά να προστατευτεί από τη γύνανδρη θηλυκότητα, με στόχο την εκτροφή των πιο άξιων. Αυτό απαιτεί μια ομογενοποιημένη οικουμενικότητα, όπου το βάρος πέφτει στη διαιώνιση των έμφυλων-φυλετικών-συνόρων-ορίων και στην αναπαραγωγή σκλάβων, μέσα από μηχανισμούς διεθνοποίησης, όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες.

Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος (1939-1945) οδήγησε στη διακοπή των Ολυμπιακών Αγώνων του 1940 και του 1944. Οι Αγώνες επαναλήφθηκαν το 1948 στο Λονδίνο. Μετά τον πόλεμο, η IAAF

(International Association of Athletics Federations) εισήγαγε το 1946 τον πρώτο κανονισμό που απαιτούσε από τις γυναίκες αθλήτριες να υποβάλλονται σε ιατρικές εξετάσεις που να πιστοποιούν το φύλο τους. Αυτή η απαίτηση προήλθε από ανησυχίες που σχετίζονταν με τη συμμετοχή γυναικών αθλητών που μπορεί να θεωρούνταν «ανδρικές» ή να μην πληρούσαν τις κοινωνικές προδιαγραφές του φύλου. Το 1948 και μετά την απόφαση της IAAF, η IOC υιοθέτησε παρόμοιες πολιτικές, απαιτώντας επίσης πιστοποιήσεις φύλου στις αθλήτριες που συμμετείχαν στους Ολυμπιακούς Αγώνες, ωστόσο κάθε χώρα μπορούσε να καθορίζει τη θηλυκότητα των αθλητριών της, όπως πίστευε. Την δεκαετία του 1950 από την άλλη εισέρχεται το κοινωνικό φύλο, από τον Αμερικανό ψυχίατρο Τζων Μάνευ (John Money), που δεν είναι παρά μια ευγονική διαχείριση της ανθρωπίνης φύσης που καλείται να καλουπωθεί στον δυτικό ιμπεριαλισμό, ενώ η επιστήμη καλείται να διασφαλίσει αυτό το τεχνητό κοινωνικό φύλο (άρρεν-θήλυ) ως πυλώνα της εκτροφής αυτής της νέας οικουμενικότητας και του αφηγήματος περί ατομικής αξιοκρατίας. Με αυτή τη λογική, το 1966, η **IAAF** θέσπισε την πρώτη “επιστημονική” εξέταση επαλήθευσης φύλου, γνωστή ως το “τεστ Barr body”.

Το τεστ Barr body σχετίζεται με την ανίχνευση της παρουσίας χρωμόσωματος X στις γυναίκες. Με δυο λόγια, το τεστ χρησιμοποιήθηκε ως δείκτης για να επιβεβαιώσει το θηλυκό φύλο, ενώ η IAAF αναπαρήγαγε τη λογική του Money, που υποστήριξε ότι οι ιατρικές σωματικές αλλαγές είναι αναγκαίες για την «επικύρωση» μιας σταθερής ταυτότητας φύλου. Το συγκεκριμένο τεστ είχε ως αποτέλεσμα, όταν εφαρμόστηκε, να αποκλειστεί η Πολωνή Ολυμπιονίκης σπρίντερ, [Ewa Klubukowska](#), που κέρδισε το χάλκινο μετάλλιο στα 800 μέτρα στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Τόκιο το 1964. Το 1967, η Klubukowska απέτυχε το τεστ φύλου, αποτέλεσμα του οποίου ήταν ο αποκλεισμός της από τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Πόλης του Μεξικού το 1968. Ακόμη, της αφαιρέθηκε το χάλκινο μετάλλιο που είχε κερδίσει. Την ίδια περίοδο, ωστόσο, η περίπτωση της Klubukowska προβλημάτισε έντονα την αθλητική κοινότητα, καθώς η αποτυχία της στα τεστ αύξησε τις αμφιβολίες σχετικά με τα κριτήρια και τις διαδικασίες επαλήθευσης του φύλου στην αθλητισμό, όταν η ίδια γέννησε ένα μωρό το 1968. Το συγκεκριμένο γεγονός οδήγησε σε μια ολόκληρη συζήτηση επικριτών που δίκαια επεσήμαναν ότι η εξέταση δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι υπάρχει η δυνατότητα να γεννηθούν άτομα με πολλαπλά χρωμοσώματα, όπως τα XXY και XO. Και ότι εν τέλει ακόμη και η ονομασία των χρωμοσωμάτων που γίνεται από δυτικούς-λευκούς επιστήμονες στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, καλείτο να ονομάσει ότι έβρισκε με όρους μιας δυτικής-ηγεμονικά-αρρενωπής αλλά και ευγονικής αλήθειας, αορατοποιώντας την ρευστή «πραγματικότητα» του φύλου ακόμη και σε επίπεδο χρωμοσωμάτων. Ως αποτέλεσμα, η IAAF εγκατέλειψε τις εξετάσεις βασισμένες σε χρωμοσώματα το 1988, ισχυριζόμενη ότι αυτές οι εξετάσεις δεν ήταν πια απαραίτητες λόγω των κανονισμών ντόπινγκ που μπορούσαν να παρακολουθούν την ταυτότητα φύλου των αθλητών επαρκώς. Αντίστοιχα, η IOC περίμενε μέχρι το 1999 για να σταματήσει επίσημα τους κανονισμούς γενετικών εξετάσεων. Το 2009, ωστόσο, το όλο αφήγημα θα αμφισβητηθεί από τις επιδόσεις της *Caster Semenya*.

Η Semenya είναι μια Νοτιοαφρικανή σπρίντερ, γνωστή για τις επιδόσεις της στις αποστάσεις 800

μέτρων και 1500 μέτρων. Μετά τις εξαιρετικές της επιδόσεις, ακολούθησαν ιατρικές εξετάσεις και τεστ φύλου, καθώς η εμφάνισή της ενέπνευσε ανησυχίες σχετικά με την «ανδρική» της φυσιογνωμία. Η αναγνώρισή της ως ίντερσεξ το 2009, θα έχει ως συνέπεια τον αποκλεισμό της ενώ το 2011, η IAAF θέσπισε κανόνες που απαιτούσαν από τις γυναίκες αθλήτριες με υψηλά επίπεδα τεστοστερόνης να υποβληθούν σε επεμβάσεις ή θεραπεία για να μειώσουν τα επίπεδα αυτής της ορμόνης. Αυτή η απόφαση αμφισβητήθηκε ξανά το 2015 από την Ινδή δρομέα Dutee Chand. Το 2015, η Dutee Chand έγινε αντικείμενο διεθνούς προσοχής και συζήτησης σχετικά με ζητήματα ταυτότητας φύλου και ευγονικής, αφού απέτυχε το τεστ φύλου της IAAF και αποκλείστηκε από τις αγώνες της Ασίας. Η ίδια αμφισβήτησε αυτή την απόφαση μέσω του Διεθνούς Δικαστηρίου Αθλητισμού (Court of Arbitration for Sport). Η απόφαση του δικαστηρίου ανέφερε ότι δεν υπήρχαν επαρκή στοιχεία για να αποδειχθεί ότι τα αυξημένα επίπεδα τεστοστερόνης οδηγούν σε αυξημένη αθλητική απόδοση, ζητώντας από την IAAF να προετοιμάσει καλύτερα την όποια επιχειρηματολογία μέχρι το 2017. Τον Σεπτέμβριο του 2018, οι Ειδικοί Εισηγητές του ΟΗΕ για την υγεία και τα βασανιστήρια και η [Ομάδα Εργασίας του ΟΗΕ](#) για τις διακρίσεις κατά των γυναικών κάλεσαν την IAAF να αποσύρει από κοινού τους κανονισμούς (Differences of Sexual Development, DSD), καθώς «φαίνεται να παραβαίνει τις διεθνείς νομικές κανονιστικές αρχές». Ωστόσο, από το 2019 οι αθλήτριες DSD, όπως η Semenya, πρέπει να μειώσουν την ποσότητα τεστοστερόνης στο αίμα τους κάτω από 2,5 νανομόλια ανά λίτρο, από το προηγούμενο επίπεδο των πέντε, και να παραμείνουν κάτω από αυτό το όριο για δύο χρόνια. Τα αποτελέσματα της υπόθεσης Semenya και της υπόθεσης Chand αποκαλύπτουν την άποψη που χτίστηκε εν μέσω ευγονικής, ότι οι γυναίκες και οι άνδρες είναι σαφώς διακριτές και σταθερές κατηγορίες, [και ότι η τεστοστερόνη](#), ως αποκλειστικά ανδρική ορμόνη, μπορεί εν τέλει να αποδώσει αυτή την τεχνητή σταθερότητα και, εν τέλει, τεχνητή αντικειμενική αξιοκρατία μέσω της επιστημονικής καθαρότητας του φύλου. Αυτό βλέπουμε να χαράσσεται και στους Ολυμπιακούς Αγώνες στο Παρίσι με τη μη-δυτική Αλγερινή αθλήτρια Khelif.

Ειδικότερα, η Khelif, ενώ είχε ήδη συμμετάσχει σε ολυμπιακούς αγώνες και είχε χάσει, τέθηκε στο επίκεντρο μετά τη νίκη της. Όσον αφορά τουλάχιστον την ελληνική πραγματικότητα ζήσαμε στιγμές μιας ακραίας ανθρωποφαγίας με επιχειρήματα τύπου ότι η Διεθνής Ομοσπονδία Πυγμαχίας (IBA) δήλωσε το 2023 ότι η Κελίφ αποκλείστηκε από το τουρνουά λόγω θετικού τεστ για "χρωμοσώματα XY" και ότι έχει αθέμιτο πλεονέκτημα στην κατηγορία γυναικών, χωρίς φυσικά να σημειώνεται ότι το συγκεκριμένο κριτήριο έχει εγκαταληφθεί από το 1988 και το φιάσκο του 1968. Επιπλέον, σε αυτό το αφήγημα δεν σημειώνεται ότι ο Ουμάρ Κρεμλέφ (Uman Kremlev), πρόεδρος της συγκεκριμένης ομοσπονδίας (από το 2020), γνωστός Ρώσος επιχειρηματίας και με αναφορές ότι μπορεί να συνδέεται με τους «Λύκους της Νύχτας» (Wolves of Night) είναι αυτός που κυρίως αναπαρήγαγε το όλο αφήγημα περί του χρωμοσώματος της Khelif. Από την άλλη, η συγκεκριμένη οργάνωση με την οποία φαίνεται να διατηρεί διασυνδέσεις είναι μια ρωσική ομάδα η οποία έχει συνδεθεί με φασιστικές και εθνικιστικές ιδέες, που προάγουν την αντίληψη της ανωτερότητας της "ρωσικής φυλής" και εν τέλει έναν λόγο πατριαρχίας και καθαρότητας από τις κατώτερες φυλές-στρώματα-φύλα, με όρους μιας αξιοκρατίας που για να λειτουργεί απαιτεί την καθαρότητα.

Εν ολίγοις, αυτό που βλέπουμε να συμβαίνει δεν είναι τίποτα άλλο από έναν ηθικό πανικό έμφυλης-φυλετικής αξιοκρατίας, όπως και στον Μεσοπόλεμο. Ασκούμε ανθρωποφαγία με όρους ευγονικής, ενάντια σε ό,τι δεν χωράει σε αυτή την τεχνητή ευγονική φυλετική-έμφυλη καθαρότητα, χωρίς καμία προσπάθεια να ιστοριοποιήσουμε αυτό το Ολυμπιακό ιδεώδες.

Τέλος και παραφράζοντας αυτό που μας θυμίζει η Ουρανία Γεωργοπούλου, διευθύντρια του Ιδρύματος Παστέρ «όπως γράφει ο Κώστας Καμπουράκης, βιολόγος-ερευνητής στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης, «τα γονίδια δεν αποτελούν την ουσία μας», «δεν καθορίζουν ούτε εξηγούν το ποιοι είμαστε ούτε τι κάνουμε και, κατά συνέπεια, δεν είμαστε δέσμιοι κάποιου γενετικού πεπρωμένου».

Αντιστοίχως, προτείνω ότι το φύλο, όπως δομήθηκε από τη δυτική αποικιοκρατία και τον λόγο της αξιοκρατίας των πιο "fit", δεν αποτελεί την ουσία μας. Αντίθετα, συνιστά τη δημιουργία μιας τεχνητής αλήθειας-αφηγήματος μιας ευγονικής αξιοκρατίας των πιο "fit", που το Ολυμπιακό ιδεώδες καλείται συνεχώς να αναπαράγει, καλουπώνοντας ζωές και επιθυμίες σε νέες «αποικίες» φυλετικής-έμφυλης λευκότητας και νέες μορφές συνεχούς δουλείας στο όνομα της οικουμενικότητας και των παγκόσμιων βιολογικών νόμων περί εξέλιξης και κληρονομικότητας του πιο ισχυρού.